

N:o 61.

Ank. till Riksd. kansli den 8 maj 1908 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse af §§ 32 och 41 i nådiga förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 samt §§ 34 och 43 i nådiga förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 jämte inom Riksdagen i ämnet väckta motioner.

Genom en den 3 april 1908 dagtecknad proposition, som af båda kamrarna blifvit till lagutskottet hänvisad, har Kungl. Maj:t under åberopande af propositionen bilagdt, i statsrådet fördt protokoll föreslagit Riksdagen antaga här nedan intagna förslag till

1) lag om ändrad lydelse af §§ 32 och 41 i nådiga förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862, samt

2) lag om ändrad lydelse af §§ 34 och 43 i nådiga förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

Beträffande de synpunkter, som gjort sig gällande vid utarbetandet af omförmälda lagförslag, tillåter sig utskottet hänvisa till den kungl. propositionen.

I sammanhang med förevarande proposition har utskottet därjämte till behandling förehaft två i anledning af densamma afgifna och till utskottet öfverlämnade motioner, nämligen motionen n:o 64 inom Första

Kammaren af herr *E. D. Heïman* och motionen n:o 321 inom Andra Kammaren af herr *Johan Widén*.

*Herr Heïmans
motion.*

Herr *Heïmans* berörda motion är af följande lydelse:

»En sorglig erfarenhet gifver vid handen, att vid många fall, då varning af oeniga makar inför kyrkorådet förekommer, beror oenigheten af mannens förfall i dryckenskapslasten, hvarigenom han icke blott försummar att bidraga till hemmets underhåll, utan också genom pantsättning förskingrar hemmets tillhörigheter och är en skräck för sina barn och för hustrun, som under sådana förhållanden får ensam sträfva för hemmets bestånd. Då hon finner detta förhållande i längden odrägligt och för barnens uppfostran högst menligt, har hon till slut ingen annan råd att få ändring än att söka skilsmässa, till att börja med på ett år för att se om ej den i dryckenskap försjunkne mannen därigenom skulle låta rätta sig.

Då den lastbare mannen finner det för sig bekvämt att få stanna kvar i hemmet under försörjning af hustrun, är det klart, att han gör allt hvad han kan för att förhåla en sådan skilsmässa till fortfarande tunga för hustrun och skräck och mehn för barnen.

Skulle Kungl. Maj:ts till årets Riksdag ingifna nådiga proposition n:o 174 om öfverklagande af kyrkoråds beslut oförändrad vinna Riksdagens bifall, skulle emellertid en sådan brottslig make vinna stora fördelar i sin önskan att förhåla en dylik skilsmässa.

Det framgår ej klart, hvarken af den kungl. propositionens motivering eller än mindre af lagförslaget formulering, om en sådan make ej skulle hafva fördelen af besvärstid redan ifråga om kyrkorådets beslut att kalla honom till varning.

Hvad som emellertid säkert framgår af den nådiga propositionen är, att själfva varningen skall kunna utgöra föremål för besvär, ehuru lagförslaget från besvär undantager sådana beslut, som äro af rent förberedande eller verkställande art.

Det kan ju icke förnekas, att oeniga makars varning inför kyrkoråd såsom förut inför pastor är en förberedande åtgärd i den skilsmässoprocedur, som innehålles i giftermålsbalkens 14 kap. 1 §, och denna paragraf förutsätter, att någon påföljd af dylik varning till skilsmässa genom domstolsutslag kan icke ske, såvida makarne af den meddelade varningen låta sig rätta.

Det blir således alldeles oförståeligt, hvad lagförslaget stadgar om att en sådan af kyrkorådet meddelad varning skulle, därest laga besvär ej fullföljes, gå i verkställighet. Varningen är ju redan meddelad, innan

besvär däröfver kunna anföras, och för någon varningens »verkställighet» därutöfver finnes ej möjlighet enligt gällande lag, utan tiden får utvisa, om de varnade låta sig rätta, eller de själfva, endera parten eller båda, vilja uttaga stämning inför domstol.

För att således förekomma den oegentlighet, som i denna del vidlåder förenämnda lagförslag, och med detsamma göra det fullt tydligt, att varning af oeniga makar inför kyrkoråd hör med till de af kyrkorådet handhafda åtgärder, som äro af rent förberedande art, i detta fall för det, som afses i giftermålsbalkens ofvan citerade stadgande och som således ej kunna såsom andra kyrkorådets beslut öfverklagas, vågar jag vördsammast hemställa, att Riksdagen ville besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag till lydelse af dels § 41 i nådiga förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862, dels § 43 i nådiga förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863, att orden »där ej beslutet var af rent förberedande eller verkställande art» måtte få det tillägg: eller afsåg i giftermålsbalkens 14:e kapitel föreskrifven varning för oenighet i äktenskapet, och får jag vördsamt anhålla hos lagutskottet att gifva häråt den närmare och bättre formulering, som öfverensstämmer med denna min motions syfte.»

Herr *Widén* har i sin omförmälda motion anført följande:

*Herr Widéns
motion.*

»Med afseende på Kungl. Maj:ts nådiga proposition n:o 174 med förslag till lag om ändrad lydelse af §§ 32 och 41 i nådiga förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 samt §§ 34 och 43 i nådiga förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 får undertecknad härmed, i öfverensstämmelse med Riksdagens i dess skrifvelse den 27 februari 1906 gjorda uttalande — som herr statsrådet och chefen för kungl. ecklesiastikdepartementet för sin del funnit riktigt — att kyrkoråds och skolråds beslut må gå i verkställighet utan hinder af anförda besvär, därest icke af högre myndighet annorlunda förordnas, hemställa, att uttrycklig bestämmelse härom meddelas.

Denna bestämmelse synes lämpligen kunna, hvad angår den förstnämnda författningen, åvägabringas på det sätt, att det föreslagna stadgandet i § 41 2:a stycket nedflyttas till en särskild paragraf efter § 42, i hvilken nya paragraf därjämte införes dels hvad § 41 4:e stycket innehåller om kyrkoråds och skolråds beslut samt dels tillägges ett nytt stycke af följande lydelse: Utan hinder af förordningen må beslutet gå i verk-

ställighet, därest icke den pröfvande myndigheten annorledes förordnar. Ordningsnummer på den följande § 43 borde i sådant fall ändras till 44.

Hvad angår stockholmsförordningen torde bestämmelsen i fråga kunna i tillämpliga delar åstadkommas på ungefär enahanda sätt.

På grund häraf får jag vördsamt hemställa, att Riksdagen måtte i afseende på ofvan nämnda författningsförslag besluta intagande af en sådan bestämmelse, som ofvan angifvits; och torde lagutskottet vidtaga de ändringar eller jämkningar i den antydda affattningen af stadgandena, hvilka kunna påkallas.»

*Utskottets
yttrande.*

Såsom framgår af det vid ifrågavarande proposition fogade utdrag af statsrådsprotokollet, äro förevarande lagförslag föranledda af Riksdagens skrifvelse den 27 februari 1906, däruti Riksdagen anhållit om förslag till bestämmelser om rätt att fullfölja talan mot kyrkoråds eller skolråds beslut. I skrifvelsen ifrågasatte äfven Riksdagen, huruvida icke i vissa fall, där besvär rätt medgäfves, bestämmelser borde meddelas därom att beslutet, trots anförda besvär, finge gå i verkställighet.

Vid granskning af ifrågavarande lagförslag har utskottet funnit desamma i det hela ägnade att tillgodose det behof i omförmälda afseende, hvaraf förenämnda skrifvelse föranleddes. Emellertid har beträffande frågan om verkställighet, utan hinder af anförda besvär, af beslut, hvarom är fråga, förslaget syntes utskottet byggdt på en tolkning af gällande bestämmelser angående myndighets förfarande vid pröfning af besvär enligt kommunalförordningarna, hvilken, såvidt utskottet kunnat finna, icke öfverensstämmer med det sätt, hvarpå sagda bestämmelser hittills synas hafva tillämpats. För åstadkommande af erforderlig tydlighet härutinnan har utskottet funnit nödigt vidtaga sådan ändring i förslagen, som i herr Widéns omförmälda motion påyrkats. Dock har utskottet ansett, att den därvid erforderliga nya paragrafen i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 bör erhålla sin plats omedelbart efter § 41 samt den nya paragrafen i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 omedelbart efter § 43 i samma förordning. Senare paragrafer i förordningen hafva i enlighet härmed måst undergå jämkning i sin nummerföljd.

Men äfven den i herr Heümans förevarande motion gjorda framställning har utskottet funnit förtjäna beaktande. Däraf att bestämmelse meddelas, att beslut, hvarom nu är fråga, må utan hinder af däremot förd klagan gå i verkställighet, torde icke behöfva följa, att beslutet i allmänhet blir tillerkändt den rättsverkan, som om detsamma vore laga kraftvunnet. Har t. ex. varning inför kyrkorådet skett af oeniga makar, torde det så-

lunda i allt fall vara ovisst, om domstol, där talan om skilnad mellan makarna till säng och säte anhängiggjorts, anser sig kunna eller böra meddela beslut i skilnadsfrågan, förr än varningsbeslutet vunnit laga kraft. På sätt herr Heüman i sin ifrågavarande motion framhållit, kan emellertid det uppskof i skilnadsproceduren, som i afbidan på att sistnämnda beslut skall vinna laga kraft sålunda kan inträffa, ofta medföra beaktansvärda olägenheter. Utskottet har därför ansett sig böra tillstyrka herr Heümans förslag om undantag från regeln om klagorätt för sådant kyrkoråds beslut, hvarigenom varning skett för oenighet i äktenskap. Klagorätt i detta fall synes utskottet desto lättare kunna undvaras som ett dylikt beslut mindre får betydelse ensamt för sig än såsom ett led i en fortgående procedur, där fortsättningen blir domstols pröfning och domstols utslag, mot hvilket klagas i vanlig ordning

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

1) att Riksdagen, med tillkännagifvande att det af Kungl. Maj:t i propositionen n:o 174 framlagda förslag till lag om ändrad lydelse af §§ 32 och 41 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 icke kunnat i oförändradt skick af Riksdagen godkännas, måtte i anledning af den kungl. propositionen samt herrar Heümans och Widéns ifrågavarande motioner för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Lag

om ändring i vissa delar af nådiga förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.

Häri genom förordnas, att nedannämnda §§ i nådiga förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 skola erhålla följande lydelse:

§ 32.

Protokoll — — — — — verkställa.

Det justerade protokollet skall, i den mån det ej uteslutande rör enskild persons förhållande, nästa sönd- eller helgdag, då gudstjänst hålles, från predikstolen uppläsas.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

§ 41.

[§ 41]

Medlem af församlingen, som åt kyrkostämmas beslut i församlingens gemensamma angelägenheter ej nöjes, äger rätt att, där han tilltror sig kunna visa, att beslutet kränker hans enskilda rätt eller eljest hvilat på orättvis grund, eller att det icke i laga ordning tillkommit, eller att det står i strid med allmän lag eller författning, eller annorledes öfverskrider deras befogenhet, som beslutet fattat, däruti rättelse söka genom besvär, hvilka, jämte det öfverklagade beslutet, böra inom trettio dagar efter det klaganden däraf erhöi del, dagen då det skedde likväl oräknad, ingifvas, i mål, som uti § 2, mom. 1, 2, 3 och 4 äro nämnda, till det domkapitel, hvar under kyrkoförsamlingen hör, men i andra mål till Konungens befallningshafvande i länet; och åligger det klaganden därjämte såväl att vid besvären föga bevis om dagen, då beslutet delgafs, som ock att, inom fjorton dagar efter det tiden för besvärs inlämnande utgått, till kyrkostämmans ordförande ingifva diarii-utdrag däröfver, att han sina besvär inlämnat å ort som vederbör.

Medlem af församlingen, som vill styrka, att kyrkoråds eller skolråds beslut i församlingens gemensamma angelägenheter hvilat på orättvis grund, eller icke är i laga ordning tillkommet, eller står i strid med allmän lag eller författning, eller annorledes öfverskrider deras be-

(bibehåller sin nuvarande lydelse.)

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

fogenhet, som beslutet fattat, äfvensom den, som tilltror sig kunna visa, att något af kyrkoråd eller skolråd fattadt beslut kränker hans enskilda rätt, äger, där ej beslutet var af rent förberedande eller verkställande art, eller med afseende å öfverklagandet däraf i lag eller författning annorlunda är stadgad, fullfölja talan mot beslutet i enahanda ordning som i mom. 1 bestämts för klagan öfver kyrkostämmas beslut; dock att diaräutdrag, hvarom i samma mom. förmäles, skall, inom där stadgad tid, ingifvas till kyrkorådets eller skolrådets ordförande.

Försummar klagande något af hvad sålunda för hvarje särskildt fall är föreskrifvet, må beslutet kunna gå i verkställighet.

Klaganden skall anses hafva af beslutet erhållit del den dag, då det samma enligt § 17 eller § 32 offentligen kungjordes, och i fråga om sådant kyrkoråds eller skolråds beslut, som på grund af stadgandet i § 32 ej blifvit offentligen uppläst, den dag, då beslutet blifvit honom genom utdrag af protokollet delgifvet.

Konungens befallningshafvande och domkapitlet böra gifva hvarandra af besvären del, när ärendet kan anses höra till gemensam behandling.

§ 42.

Medlem af församlingen, som vill styrka, att kyrkoråds eller skolråds beslut i församlingens gemensamma angelägenheter hvilat på orättvis grund,

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

eller icke är i laga ordning tillkommen, eller står i strid med allmän lag eller författning, eller annorledes öfverskrider deras befogenhet, som beslutet fattat, äfvensom den, som tilltror sig kunna visa, att något af kyrkoråd eller skolråd fattadt beslut kränker hans enskilda rätt, äger, där ej beslutet är af rent förberedande eller verkställande art eller med afseende å öfverklagandet däraf i lag eller författning annorlunda är stadgad eller detsamma afser varning för oenighet i äktenskap, fullfölja talan mot beslutet i enahanda ordning som i § 41 bestämts för klagan öfver kyrkostämmas beslut; dock att diarii-utdrag, hvarom i samma § förmäles, skall, inom där stadgad tid, ingifvas till kyrkorådets eller skolrådets ordförande.

Utan hinder af förd klagan må beslutet gå i verkställighet, därest icke den pröfvande myndigheten annorledes förordnar.

Klaganden skall anses hafva af beslutet erhållit del den dag, då detsamma enligt § 32 offentligen kungjordes, eller, om beslutet på grund af stadgandet i samma paragraf ej blifvit offentligen uppläst, den dag, då det blifvit honom genom utdrag af protokollet delgifvet.

§ 43.

(Nuvarande § 42.)

Gå besvären därpå ut, att beslutet icke i laga ordning tillkommit, eller

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

att det står i strid med allmän lag eller författning, eller annorledes öfverskrider deras befogenhet, som beslutet fattat, äger den pröfvande myndigheten, där den finner skäl besvären godkänna, att beslutets verkställighet förbjuda.

Grundas besvären därpå, att klagandens enskilda rätt blifvit genom beslutet kränkt, och varda besvären godkända, gäller rättelsen till förmån för den, som klagat, men beslutet står i öfrigt fast, utan så är att det finnes strida emot allmän lag eller författning, eller eljest hvila på orättvis grund, då den pröfvande myndigheten ock om upphäfvande af beslutet i dess helhet må förordna.

§ 44.

(Nuvarande § 43.)

I afseende på tiden och sättet för ändrings sökande i utslag, som domkapitlet eller Konungens befallningshafvande gifvit, gäller, efter hvarje måls beskaffenhet, hvad särskildt stadgadt är.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1909, men äger icke tillämpning å beslut af kyrkoråd eller skolråd, som fattats före nämnda dag.

2) att Riksdagen, med förklarande att Riksdagen icke kunnat i oförändradt skick godkänna det i den kungl. propositionen n:o 174 innefattade förslag till lag om ändrad lydelse af §§ 34 och 43 i nådiga förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863, måtte i anledning af den kungl. propositionen samt herrar Heümans och Widéns omförmälda motioner för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Lag

om ändring i vissa delar af nådiga förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

Härigenom förordnas, att nedannämnda §§ i nådiga förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 skola erhålla följande lydelse:

§ 34.

Protokoll — — — — — verkställa.

Det justerade protokollet skall, i den mån det ej uteslutande rör enskild persons förhållande, nästa helgdag, då gudstjänst hålles, från predikstolen i församlingens kyrka uppläsas.

§ 43.

[§ 43.]

Mom. 1. Den, som åt kyrkostämmas eller kyrkofullmäktiges beslut ej nöjes, äger att, där beslutet honom rör och han tilltror sig kunna visa, att beslutet kränker hans enskilda rätt eller eljest hvilar på orättvis grund, eller att det icke i laga ordning tillkommit, eller att det står i strid med allmän lag eller författning, eller annorledes öfverskrider deras be-

(bibehåller sin nuvarande lydelse).

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

fogenhet, som beslutet fattat, däruti rättelse söka genom besvär, hvilka, jämte det öfverklagade beslutet, böra antingen till öfverståthållarämbetet eller till stadens konsistorium, allt efter målets ekonomiska eller ecklesiastiska beskaffenhet, på sätt besvärshänvisning i hvarje fall närmare utvisar, inlämnas före klockan tolf å fjortonde dagen, eller om helgdag då inträffar, å nästa söknedag därefter, den dagen likväl oräknad, då beslutet, på sätt ofvanberördt är, kungjordes; och åligger det klaganden därjämte så väl att vid besvären foga bevis om dagen, då beslutet kungjordes, som ock att, inom åtta dagar efter besvärstidens utgång, till kyrkostämmans eller kyrkofullmäktiges ordförande ingifva diariiu drag döröfver, att han sina besvär inlämnat å ort, som vederbör.

Försummar klaganden något af hvad sålunda är föreskrifvet, må beslutet kunna gå i verkställighet.

Mom. 2. Den, som åt kyrkoråds eller skolråds beslut ej nöjes, äger att, där beslutet ej var af rent förberedande eller verkställande art, eller med afseende å öfverklagandet däraf i lag eller författning annorlunda ej är stadgadt, fullfölja talan mot beslutet under enahanda förutsättningar och i samma ordning, som i mom. 1 föreskrifvits för öfverklagande af kyrkostämmans eller kyrkofullmäktiges beslut; dock att diariiu drag, hvarom i mom. 1 förmäles,

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

skall, inom där stadgad tid, ingifvas till kyrkorådets eller skolrådets ordförande; skolande i fråga om sådant kyrkoråds eller skolråds beslut, som på grund af stadgandet i § 34 ej blifvit offentligen uppläst, klaganden anses hafva af beslutet erhållit del den dag, då detsamma blifvit honom genom utdrag af protokollet delgifvet.

Mom. 3. Öfverståthållarämbetet och konsistorium böra gifva hvarandra af besvären del, när ärendet kan anses höra till gemensam behandling.

§ 44.

Den, som åt kyrkoråds eller skolråds beslut ej nöjes, äger att, där ej beslutet är af rent förberedande eller verkställande art eller med afseende å öfverklagandet därpå i lag eller författning annorlunda är stadgad eller detsamma afser varning för ocnighet i äklenskap, fullfölja talan mot beslutet under enahanda förutsättningar och i samma ordning, som i § 43 föreskrifvits för öfverklagande af kyrkostämmas eller kyrkofullmäktiges beslut; dock att diarii-utdrag, hvarom i samma § förmäles, skall, inom där stadgad tid, ingifvas till kyrkorådets eller skolrådets ordförande; skolande om beslutet på grund af stadgandet i § 34 ej blifvit offentligen uppläst, klaganden anses hafva af detsamma erhållit del den dag, då det blifvit

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

honom genom utdrag af protokollet delgifvet.

Utan hinder af förd klagan må beslutet gå i verkställighet, därest icke den pröfvande myndigheten annorledes förordnar.

§ 45.

(Nuvarande § 44.)

Mom. 1. Gå besvären därpå ut, att beslutet icke i laga ordning tillkommit, eller att det står i strid med allmän lag eller författning eller annorledes öfverskrider deras befogenhet, som beslutet fattat, äger den pröfvande myndigheten, där den finner skäl besvären godkänna, att beslutets verkställighet förbjuda.

Mom. 2. Grundas besvären därpå, att klagandens enskilda rätt blifvit genom beslutet kränkt, och varda besvären godkända, gäller rättelsen till förmån för den, som klagat, men beslutet står i öfrigt fast, utan så är, att det finnes strida emot allmän lag eller författning eller eljest hvila på orättvis grund, då den pröfvande myndigheten ock om upphäfvande af beslutet i dess helhet må förordna.

§ 46.

(Nuvarande § 45.)

I afseende på tiden och sättet för ändrings sökande i utslag, som konsistorium eller öfverståthållar-

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

ämbetet gifvit, gäller efter hvarje måls beskaffenhet hvad särskildt stadgadt är.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1909, men äger icke tillämpning å beslut af kyrkoråd eller skolråd, som fattats före nämnda dag.

Stockholm den 8 maj 1908.

På lagutskottets vägnar:

ERNST TRYGGER.
